

Proto dospívá dovolací soud k závěru, že dovolatelce byla způsobena škoda pouze zčásti zaviněním shora jmenované osoby třetí a že také žalovaný odpovídá z části za její škodu. Odpovídá ovšem poměrem mnohem menším než osoba třetí na provozu jízdy nezúčastněná a určuje dovolací soud s uvážením všech okolností tento poměr jednou čtvrtinou (§ 47, odst. 3, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.).

Potud bylo tedy dovolání poškozené žalobkyně vyhověti a změnití oba nižší rozsudky, jak uvedeno.

Čís. 17150.

Sankce stanovená v § 9, odst. 5, vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. na opominutí údaje hodnoty nároků platí jen o zástavním právu pro knihovně zajištěné pohledávky, nikoliv i o jiných oddělných právech, jako na př. o knihovně zajištěném výměnku. Oddělné právo tu zanikne tím, že v usnesení vyrovnacího komisaře o určení stavu břemen, jež nabylo právní moci, nebylo k oddělnému právu pro výměnek přihlášeno, ježto nebylo přihlášeno a uplatněno.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2387/38.)

Smlouvou ze dne 21. května 1920 postoupila žalobkyně manželům Josefu a Marii K. usedlost č. p. 47 v O. a vyhradila si při tom výměnek, který byl knihovně vložen v prvním pořadí na převedenou usedlost, jež přešla postupně na žalované, kteří kupní smlouvou převzali povinnost plnění knihovně vložený výměnek. Ježto žalovaní zůstali dlužní naturální výměnkářské dávky, které byly na podzim 1937 splatné, domáhá se žalobkyně žalobou podanou 5. dubna 1938, aby byli žalovaní uznáni povinnými dodati a odevzdati jí 5 q žita, 150 kg pšenice, 1 q ječmene, 2 q ovsy, 1 q směsky, 15 q brambor, 50 kg vytřené lnu, 2½ sáhu měkkého palivového polenového dříví, 2 q rezné slámy, 2 q pšeničné slámy a 3 kopy čerstvých slepičích vajec. Již před tím bylo jmění žalovaných zahájeno zemědělské vyrovnací řízení, které bylo přijato a usnesením vyrovnacího soudu ze 14. prosince 1937, č. j. Kv 27/36-27, schváleno. Žalobkyně však nepřihlásila v něm své knihovně zajištěné nároky k prozatímnímu určení stavu břemen, ač byla řádně obeslána k roku. Hodnota výměnku byla odhadnuta na 28.000 Kč, hodnota nemovitostí určena částkou 116.284 Kč, takže čtyři pětiny z ní činily tudíž 93.027 Kč, takže výměnek v těchto čtyřech pětinách byl kryt a jeho hodnota nebyla jimi vyčerpána. Žalovaní namítli, že podle § 9, odst. 9 a 10, vl. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. zaniklo zástavní právo a výměnkářské dávky se přeměnily na obyčejné peněžní pohledávky nepřednostní, jejichž kvoty je stanoviti podle § 17 vyr. ř. Okresní soud v P. nepřihlédl však při určení stavu břemen k právu výměnku váznoucího pro žalobkyni pod pol. C 71 a 72, ježto práva tato nebyla ve lhůtě zákonně přihlášena

a uplatňována a jeho usnesení nabylo právní moci. Soud prvé stoli ce zamítl žalobu. Důvody: Jde o to, jaký vliv mělo na povinnost žalovaných plniti výměnkářské dávky zahájení a skončení vyrovnacího řízení o jímění žalovaných, zejména i to, že žalobkyně svůj nárok na výměnkářské dávky k zatímnímu určení stavu břemen nepřihlásila a usnesení soudu, že se k tomuto právu nepřihlíží, nechala vejíti v právní moc. § 9, odst. 5, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. praví, že neudá-li věřitel pohledávky zajištěné na nemovitosti zástavním právem své nároky ani ve lhůtě podle odst. 3, ani při roku k určení stavu břemen, nebude k tomuto zástavnímu právu při určení stavu břemen přihlédnuto. Soud je sice toho názoru, že se ustanovení § 9, odst. 5, nevztahuje na nároky ze služebnosti reálních břemen, nýbrž platí jen pro pohledávky hypotekárně zajištěné, nikoli tudíž pro jiné osoby věcně na nemovitosti oprávněné, ježto se tam mluví jen o věřitelích, jejichž pohledávky jsou na nemovitosti zajištěny právem zástavním a nelze tudíž rozšiřovati následky spojené s nečinností i na jiné osoby na nemovitosti oprávněné, jestliže jejich práva nejsou zajištěna zástavním právem, resp. nemusí býti zajištěna zástavním právem, avšak řešiti tu otázku bylo věcí soudu, který vydal usnesení o prozatímním určení stavu břemen, které již nabylo právní moci. Žalobkyně měla sice povinnost vyhověti výzvě § 9, odst. 3, který vyzývá i osoby, pro něž váznou na nemovitostech práva věcná i břemena, tudíž i výměnkáře, aby do lhůty 15 dnů písemně nebo do soudního protokolu udaly, jaká je hodnota jejich nároků váznoucích na nemovitosti ke dni zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, v zákoně není však pro opomenutí výměnkářky (žalobkyně) stanovena v tom směru žádná sankce, ježto pátý odstavec uvedených předpisů nemluví, jak již řečeno, o výměnkářích. Právní následek, který měl žalobkyni jediné stihnouti, je pouze ten, který stanoví § 9, odst. 5, věta první uveď. vládn. nař. Stav břemen se při roku určuje podle údajů oprávněných se zřetelem na zásady níže určené. Zásady ty jsou určeny v odst. 8, lit. e). Při nárocích na opakující se nároky buď počítána jistinná hodnota práva na braní dávek ke dni zahájení zemědělského vyrovnacího řízení. Nároky na opětující se dávky z výměnku jsou zřejmě i naturální dávky výměnkářské. Nařízení výslovně neuvádí, jakým způsobem má býti vypočtena jistinná hodnota práva na opakující se dávky. Podle okolností případu by tu měly významu §§ 225 a 226 ex. ř. a § 24 odh. ř. Leč nebylo věcí procesního soudu řídit se těmito zásadami, ježto usnesení o prozatímním určení stavu břemen již nabylo právní moci a jestliže v něm nebylo přihlíženo k výměnku, a to z důvodu jeho nepřihlášení ve smyslu § 9, odst. 3, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. a jestliže tudíž postavil soud, který vydal toto usnesení, výměnek na roveň zástavnímu právu, pak bylo věcí žalobkyně, aby tento názor soudu napadla dle § 9, odst. 9, námitkami anebo i rekusem. Jestliže žalobkyně tím, že nechala vejíti uvedené usnesení v právní moc, sanovala snad neoprávněné subsumování výměnku pod ustanovení § 9, odst. 5, a jestliže tudíž stav břemen byl ve vyrovnacím řízení určen bez přihléd-

nutí k tomuto výměnku, jest procesní soud tímto pravoplatným usnesením vázán. Právní účinek skutečnosti, že soud při prozatímním určení stavu břemen nepřihlédl k tomuto výměnku, je tudíž tento: Podle odst. 5 nemá nevyhovění výzvě udati nárok pro věřitele pohledávky zajištěné zástavním právem na nemovitosti zemědělského podniku, v souzeném případě tudíž i výměnkářky (žalobkyně), za následek ztrátu pohledávky, nýbrž jen ten důsledek, že k tomuto právu nebude přihlédnuto při určování stavu břemen. Z toho ovšem plyne pak další následek, že uvolněné místo, zabírané oním právem, bude obsazeno právy zadnějšími, která si tím zlepší své pořadí. Dojde pak k tomu, že v rámci $\frac{4}{5}$ odhadní ceny nemovitosti budou obsazena i oddělná práva, která by v poslední pětině této ceny zanikla podle odst. 1 nař., a že naproti tomu pohledávka přednějšího, ale liknavého věřitele, bude uspokojena jen v mezích potvrzeného zemědělského vyrovnání. Právní mocí usnesení o určení stavu břemen nastala v povaze výměnku ta změna, že se oprávnění z výměnku změnilo na obyčejnou pohledávku poněžitou, která musí býti uspokojena pouze v mezích potvrzeného vyrovnání. Důsledkem této změny má nyní žalobkyně právo požadovati pouze peněžitou náhradu, nikoliv výměnkářské dávky in natura. Bylo proto žalobu odmítnouti. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V souzené věci jde o výměnek, jenž je knihovně zajištěn pro žalobkyni v podobě reálného břemene na nemovitostech zemědělského podniku, náležejících žalovaným.

Dovolatelé se snaží dovoditi, že oprávnění žalobkyně z knihovně zajištěného výměnku jako práva oddělného z a n i k l o podle § 9 vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. Leč neprávem. V prvním odstavci § 9 se stanoví, že zahájením zemědělského vyrovnacího řízení zaniká pro práva, která jsou zajištěna na nemovitostech zemědělského podniku náležejících dlužníkovi právo na oddělené uspokojení, pokud břemena je předcházející podle stavu ke dni zahájení zemědělského vyrovnacího řízení vyčerpávají celkem čtyři pětiny odhadní ceny nemovitosti. Za účelem určení stavu břemen vyzve vyrovnací komisař podle § 9, odst. 3, všechny osoby oprávněné z věcných práv a břemen na nemovitosti váznoucích, jakož i úřady vyměřující a vymáhající veřejné daně a dávky, aby udaly, jaká je hodnota jejich nároků.

Pátý odstavec § 9 obsahuje pak zvláštní ustanovení o p o h l e d á v k á c h zajištěných na nemovitosti z á s t a v n í m p r á v e m (a nikoliv také o oddělných právech jiných). Při p o h l e d á v k á c h zajištěných z á s t a v n í m p r á v e m musí je věřitel udati nejpozději při roku k určení stavu břemen, a nevyhoví-li této povinnosti, nebude k tomuto jeho z á s t a v n í m u právu při určení stavu břemen přihlédnuto. Podle druhého odstavce § 9 určí pak vyrovnací komisař stav bře-

men nemovitosti, »jmenovitě která práva na oddělené uspokojení, přesahující čtyři pětiny odhadní ceny nemovitosti (odstavec 1) zanikají a ke kterým právům se nepřihlédne podle odst. 5«.

V odstavci 10 § 9 je stanoveno, že pravoplatností usnesení o určení stavu břemen zanikají zástavní práva uvedená v odstavci 5.

Při jiném oddělném právu než při právu zástavním pro knihovně zajištěné pohledávky není na opominutí údaje hodnoty nároků stanovena žádná sankce.

Z toho plyne, že všechny práva na oddělené uspokojení zanikají toliko tenkrát, nejsou-li podle svého pořadí kryta čtyřmi pětinami odhadní hodnoty nemovitosti, kdežto právo na oddělené uspokojení pohledávek zajištěných zástavním právem, i když jsou v pořadí lepším, zaniká i tehdy, neudal-li věřitel přes výzvu vyrovnacího komisaře hodnotu svého nároku podle § 9, odst. 5.

Ježto u žalobkyně nejde vůbec o práva zástavní pro její pohledávku, nýbrž o právo na výměnek, který jest věcným břemenem na nemovitosti váznoucím, nemohlo toto její právo zaniknouti pro neudání nároku podle odst. 5 a 9 § 9 vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.

To, že v usnesení vyrovnacího komisaře ze dne 4. května 1937, č. j. Kv 27/36-41 v. k., o určení stavu břemen bylo uvedeno, že k oddělenému právu žalobkyně, o které tu jde, nebylo přihlíženo, poněvadž nebylo přihlášeno a uplatňováno, jakož i to, že ono usnesení nabylo právní moci, nemá pro rozhodnutí ve sporu významu, neboť tím, že k oddělnému právu žalobkyně nebylo přihlíženo při určení stavu břemen, nezaniká toto její právo podle vyložených hmotněprávních ustanovení. Dovolatelé ani netvrdili, že by bylo vydáno usnesení i o tom, že sporný výměnek zanikl.

Ježto podle vyličeného stavu věci se usnesení vyrovnacího komisaře netýkalo jsoucnosti oddělného práva žalobkyně, neměla žalobkyně příčiny, aby je napadala rekursem.

Jestliže snad žalovaní řečeným usnesením vyrovnacího komisaře utrpěli nějakou újmu, bylo na nich, aby se proti tomu bránili rekursem. Neučinili-li tak, nemohou nyní ve sporu žádati o nápravu na újmu žalobkyně.

Čís. 17151.

Původské právo (zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.).

Kdy lze účastníku díla přiznati postavení a právo spolupůvodce společného výtvaru (§ 10 původ. zák.), jest posouditi v každém jednotlivém případě podle zjištěných skutečností; nemusí k tomu postačiti ani rozsah skutečně vykonané práce, ani ponechání jisté samostatnosti k provádění podrobností (detailů), ani umělecké provedení svěřené práce.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2580/38.)